

MINERALER I NORGE - ALBITT

Blant feltspat-mineralene er albitt ($\text{NaAlSi}_3\text{O}_8$) ett av de vanligste å finne i pene krystaller. Fra naturens side er ikke albitt velsignet med fargeglade varianter, og det opptrer nesten utelukkende hvitt eller fargeløst. En sjelden gang kan fremmede stoffer gi grønne eller røde fargetoner. Albittkrystaller kan ikke måle seg med mikroklin i størrelse, men selv om krystallene på det meste bare er noen cm store, er de ofte velutviklet på sprekker og hulrom i fjellet.

Albitt finnes som sent dannet mineral på en rekke pegmatittganger. Oftest finnes det i større bladige masser, også kalt cleavelanditt. I noen pegmatitter er det også større eller mindre druser hvor albitt er et hyppig mineral. I de norske pegmatittområder finnes albitt i de fleste pegmatitter, og cleavelanditt-varianter er spesielt vanlig.

I Østfold finnes cleavelanditt i mange pegmatitter, til dels med små druser med krystaller, f.eks. som ved Aspedammen, øst for Halden. Større druser er relativt sjeldne med unntak av en spesiell pegmatitt ved Halvorsrød i Råde. I denne pegmatitten var det opptil 1 meter store druser med store krystaller av: Røykkvarts, flusspat, apatitt, muscovitt og fargeløs albitt. Forekomsten er i dag helt ødelagt av hyttebygging.

I Iveland- og Evje-området finnes en rekke pegmatitter med grov, bladig cleavelanditt, bl.a. Landsverk-gruva. Fine albittdruser er også funnet i flere av pegmatittene i dette området.

I Tysfjord-området pegmatitter i Nordland er cleavelanditt vanlig i relativt tette masser. Spredte druser med små albitt-krystaller finnes i de fleste pegmatitter hvor det har vært feltspat-drift. Hundholmen-pegmatitten fører spesielt fine albitt-krystaller, oftest glassklare krystaller opptil 1 cm. Enkelte fine krystaller på mer enn 5 cm gjør denne forekomsten til sannsynligvis Norges beste.

I Langesundsfjord-området nefelin-syenittiske pegmatitter finnes albitt oftest i tette hvite masser. Enkelte steder finnes små hvite eller glassklare krystaller på druserom.

I Seiland- og Stjernøy-området i vest-Finnmark er det også en rekke nefelin-syenittiske bergarter med tilhørende pegmatittganger. Disse forekomstene er ikke på langt nær så rike på sjeldne mineraler som gangene i Langesundsfjord-området, men gangene er ofte større og enkelte fører druser med albitt-krystaller. I nærheten av Ornetind på Seiland er det funnet store (10-15 cm), tykke krystaller. Fargen er grå, men av og til ses et svakt fargespill (labradoriserende) som ellers er sjelden hos albitt.

Oslofeltets permiske dyperuptiver fører ofte druser med albitt, oftest som noen mm store krystaller overvokst på større orthoklas/mikroclin krystaller, (se egen artikkel). Fargen er oftest klar eller hvit, men enkelte steder ses røde krystaller.

Fra alpine mineralganger i Sveits er albitt-krystaller meget vanlig. Liknende forekomster i Norge kjennes fra Hardangervidda og fra Nordland (Fauske-området, Narvik). Krystallene er sjelden over 1 cm.

Albitt kan også påtreffes på sprekker og mineralganger i en rekke forskjellige bergarter, spesielt i Bamble/Kragerø-området, hvor det også er funnet fine, hvite krystaller. Apatitt/rutil-forekomster på Sørlandet fører ofte albitt. I mange forekomster med skapolitt er dette mineralet omvandlet til albitt (pseudomorfose).